

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.014.01.2019

Pan
Marek Masnyk
Rektor Uniwersytetu Opolskiego
Uniwersytet Opolski
pl. Mikołaja Kopernika 11A
45-040 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/083 - Optymalizacja kosztów zakupu energii elektrycznej w jednostkach sektora finansów publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Opolski ¹ , pl. Mikołaja Kopernika 11A, 45-040 Opole
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Masnyk, Rektor, od 1 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej 2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem lub po tym okresie, które mają związek z działaniami objętymi kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Zygmunt Świątek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/4/2020 z 8 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Uniwersytet.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Kontrolowana jednostka prawidłowo prowadziła działania w zakresie zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, które skutkowały obniżeniem kosztów ponoszonych na zakup energii czynnej. Optymalizacja kosztów energii elektrycznej nie objęła jednak kosztów jej dystrybucji.

Prowadzono analizy dotyczące optymalizacji wydatków na energię elektryczną przede wszystkim pod kątem zużycia energii czynnej, jak też wysokości mocy umownej (zamówionej). Efektem tych działań było obniżenie od maja 2018 r. wysokości mocy zamówionej dla siedmiu obiektów Uniwersytetu. Stosowany system zakupu energii elektrycznej i rozliczania kosztów jej zakupu funkcjonował rzetelnie.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły braku podjęcia działań w celu ograniczenia kosztów dystrybucji energii elektrycznej i polegały na: a/ niedostosowaniu mocy umownej do faktycznych potrzeb obiektów Uniwersytetu w poszczególnych okresach rozliczeniowych, w szczególności w okresach wakacyjnych, b/ nierzetelnym przeprowadzeniu rozeznania w zakresie możliwości zastosowania odpowiednich grup taryfowych, uwzględniających zużycie energii elektrycznej w strefach czasowych, c/ niepodjęciu skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych za pobór energii biernej pojemnościowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 30 listopada 2019 r. Uniwersytet posiadał 32 punkty poboru energii elektrycznej⁵, w tym m.in. trzy PPE w grupie taryfowej B21, jeden – w grupie B22, siedem w grupie C21, dziesięć w grupie C11 oraz jeden w grupie C12a.

(akta kontroli str. 437)

1.2. Łączne koszty zakupu energii elektrycznej przez Uniwersytet w latach 2017-2019 wyniosły 6 153,1 tys. zł (w tym, w poszczególnych latach odpowiednio: 1 865,3 tys. zł, 2 163,6 tys. zł oraz 2 124,2 tys. zł w 2019 r.). W kwotach tych mieściły się koszty dystrybucji energii elektrycznej⁶, na które wydatkowano łącznie 2 593 tys. zł (42,1%), w tym w poszczególnych latach odpowiednio 811,7 tys. zł; 880,4 tys. zł oraz 900,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 439)

1.3. W okresie objętym kontrolą Uniwersytet posiadał odrębne umowy na zakup energii elektrycznej od Tauron Sprzedaż Sp. z o.o. w Krakowie oraz na świadczenie usługi jej dystrybucji przez Tauron Dystrybucja S.A.⁷

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej: PPE.

⁶ W latach 2017-2019, w ewidencji księgowej Uniwersytetu na podstawie faktur zakupu energii elektrycznej i faktur za jej dystrybucję ewidencjonowane były łączne koszty zakupu energii elektrycznej. Szacunkowy koszt dystrybucji został wyliczony iloczynem stawki 0,20 zł za 1 kWh i zużycia energii elektrycznej w danym roku (w 2017 r. zużycie energii elektrycznej wynosiło 4,058433 GWh; w 2018 r. – 4,402112 GWh a w 2019 r. – 4,504669 GWh).

⁷ Dalej: OSD.

Zakupu energii elektrycznej dokonywano w ramach Grupy Zakupowej Energii Elektrycznej⁸ na podstawie dwóch umów ramowych sprzedaży energii elektrycznej oraz zawartych do nich umów wykonawczych, tj. z 9 września 2016 r.⁹ oraz z 13 listopada 2018 r.¹⁰

Świadczenie na rzecz kontrolowanej jednostki usług dystrybucji energii elektrycznej odbywało się natomiast na podstawie 16 umów zawartych w latach 2011-2019 z OSD na czas nieoznaczony¹¹. W trakcie ich trwania były one zmieniane aneksami uwzględniającymi zmiany zapotrzebowania mocy w poszczególnych PPE.

(akta kontroli str. 4-260)

1.4. Zadania związane z prowadzeniem spraw związanych z racjonalnym wykorzystaniem przez Uniwersytet nośników energii elektrycznej i ciepłej od 1 lutego 2017 r. do 30 września 2019 r. przypisano do zadań Działu Technicznego¹². Począwszy od 30 września 2019 r. zadań w ww. zakresie nie powierzono żadnej z jednostek organizacyjnych Uniwersytetu¹³.

(akta kontroli str. 306-337, 338-367)

Kancierz Uniwersytetu brak w obowiązującym od 30 września 2019 r. regulaminie organizacyjnym zapisu dotyczącego prowadzenia przez Dział Techniczny spraw związanych z racjonalnym wykorzystaniem m.in. energii elektrycznej, wyjaśnił przeoczeniem i oświadczył, że ta jednostka organizacyjna w dalszym ciągu prowadzi sprawy związane z racjonalnym wykorzystaniem energii elektrycznej i ciepłej.

(akta kontroli str. 988)

Zadania związane z gospodarką energią elektryczną zostały przypisane w zakresach czynności Kierownikowi Działu Technicznego¹⁴ oraz podległemu mu Głównemu Specjaliście ds. Elektroenergetycznych¹⁵. Zakres zadań Kierownika AT obejmował: a/ nadzorowanie obciążenia i zużycia energii elektrycznej wraz wystawianiem faktur, refaktur i not obciążeniowych, b/ ustalanie limitów dostarczania energii do obiektów Uniwersytetu i rozliczanie rachunków za energię elektryczną i ciepłą. Do obowiązków Głównego Energetyka należało z kolei: 1/ prowadzenie racjonalnej gospodarki energią elektryczną i ciepłą, 2/ planowanie wielkości rocznego zapotrzebowania energii elektrycznej i ciepłej na potrzeby Uniwersytetu, 3/ analiza wielkości mocy zamówionej w stosunku do rzeczywistego poboru i wprowadzanie korekt do umów, 4/ przygotowanie umów na dostawę energii elektrycznej i ciepłej oraz rozliczanie merytoryczne faktur za energię elektryczną i ciepłą.

(akta kontroli str. 306-337, 338-367, 434-436)

⁸ Obejmującej 12 podmiotów, w tym Uniwersytet, w imieniu i na rzecz których występowała Politechnika Wrocławska. Dalej: GZEE.

⁹ Obejmujących okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. Uniwersytet planowane zużycie energii elektrycznej określił na 3 924,820 MWh w 2017 r. oraz 4 035,605 MWh w 2018 r.

¹⁰ Obejmujących okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. Uniwersytet planowane zużycie energii elektrycznej określił na 4 096,002 MWh w 2019 r. oraz 4 090,383 MWh w 2020 r.

¹¹ Według stanu na 30 listopada 2017 r. dystrybucja energii elektrycznej była realizowana na podstawie 11 umów (w tym dwóch umów z grupą taryfową B21, jednej umowy z taryfą B22, siedmiu umów z taryfą C21, jednej umowy z taryfami C11, G11 i G12), a według stanu na 30 listopada 2019 r. – na podstawie 16 umów (trzech umów z grupą taryfową B21, jednej umowy z taryfą B22, siedmiu umów z taryfą C21, pięciu umów z taryfami C11, G11 i G12).

¹² Zarządzenie nr 1/2012 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z 25 stycznia 2012 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu Opolskiego (ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami nr 27/2014 z 25 czerwca 2014 r., nr 1/2017 z 23 stycznia 2017 r., nr 20/2017 z 15 maja 2017 r., nr 73/2017 z 23 grudnia 2017 r. i nr 9/2018 z 7 marca 2018 r.).

¹³ Zarządzenie nr 47/2019 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z 30 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu Opolskiego oraz zarządzenie nr 48/2019 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z 30 września 2019 r. w sprawie przepisów wprowadzających Regulamin Organizacyjny Uniwersytetu Opolskiego.

¹⁴ Dalej: Kierownik AT. Zakres czynności z 1 października 2016 r.

¹⁵ Dalej: Główny Energetyk. Zakres czynności z 7 października 2016 r.

1.5. Stosownie do postanowień wynikających z przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw¹⁶ Uniwersytet wystąpił przed 13 sierpnia 2019 r. do sprzedawcy energii czynnej z oświadczeniem odbiorcy końcowego energii elektrycznej. Oświadczenie obejmowało wszystkie PPE, co skutkowało tym, że stawki za zakup energii czynnej w 2019 r. dla PPE były na poziomie nie wyższym niż obowiązujące 30 czerwca 2018 r.

(akta kontroli str. 957-971)

W wyniku współpracy Uniwersytetu z OSD w celu uzyskania oszczędności w ponoszeniu opłat za energię elektryczną zawnioskowano o: 1/ zmianę warunków umów o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej poprzez zmianę wysokości mocy umownej dla wybranych PPE (wnioski w tym zakresie Uniwersytet składał w 2012 r. dla sześciu PPE, w 2014 r. dla pięciu PPE i w 2018 r. dla siedmiu PPE¹⁷), 2/ uzyskanie dostępu do platformy e-licznik prowadzonej przez OSD (począwszy od maja 2019 r.)¹⁸.

W efekcie ww. działań OSD zmieniał dane o wysokości mocy zamówionej dla PPE, jak też umożliwił uzyskiwanie danych w zakresie zużycia energii elektrycznej oraz poboru mocy w poszczególnych PPE Uniwersytetu.

(akta kontroli str. 529-538)

1.6. W okresie objętym kontrolą Uniwersytet nie zlecał wyspecjalizowanym podmiotom wykonania analiz (audytu) w zakresie optymalizacji wydatków na energię elektryczną.

(akta kontroli str. 539-540)

1.7. Dział Techniczny w oparciu o informacje zawarte w comiesięcznych fakturach wystawianych przez OSD za dystrybucję energii elektrycznej oraz informacje pozyskane z wykorzystaniem platformy e-licznik, przeprowadził w okresie od lipca do grudnia 2019 r. analizę zużycia w poszczególnych PPE energii biernej indukcyjnej i pojemnościowej. We wnioskach końcowych analizy zapisano m.in., że *jest ekonomicznie uzasadnione aby wyposażyć w pierwszej kolejności rozdzielnie główne obiektów: Oleska 48, Ozimska 46a, Collegium Minus, Wrocławska 4, w układy do kompensacji mocy biernej pojemnościowej przystosowane do rozbudowy w przyszłości dla kompensacji mocy biernej indukcyjnej a w obiektach pl. Staszica 1 (LO), Strzelców Bytomskich 2 należy zainstalować układy do kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej*. Wnioski z tej analizy Kierownik AT przedstawił Kanclerzowi 7 stycznia 2020 r., jak też zawnioskował o wyrażenie zgody na rozpoczęcie procedury przetargowej dla wyłonienia wykonawcy montażu urządzeń do kompensacji mocy biernej indukcyjnej i pojemnościowej. We wniosku wyszczególniono sześć obiektów Uniwersytetu (dwa dla kompensacji mocy biernej indukcyjnej i pojemnościowej¹⁹, cztery dla kompensacji mocy biernej pojemnościowej²⁰), wnioskując o zainstalowanie urządzeń do kompensacji w pierwszej kolejności dla PPE nr PROD_322003700866 – Kompleks Obiektów

¹⁶ Dz. U. poz. 2538, ze zm.; dalej: ustawa o zmianie ustawy o podatku akcyzowym.

¹⁷ Łączna moc zamówiona została zmniejszona z 615 kW do 491 kW, w tym: z 85 kW do 75 kW dla PROD_328003841608 – Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii; z 50 kW do 41 kW dla PROD_321004059595 – Budynek Administracyjno-Biurowy; z 85 kW do 65 kW dla PROD_321004059335 – Uniwersytet Opolski; z 90 kW do 75 kW dla PROD_328003337589 – Biblioteka Uniwersytecka; z 75 kW do 60 kW dla PROD_321004059605 – Budynek Dydaktyczny; z 90 kW do 65 kW dla PROD_321004059405 – Instytut Ekonomii; z 140 kW do 110 kW dla PROD_321004059735 – Budynek Instytutu Nauk Społecznych. Uzyskane przez Uniwersytet oszczędności w opłatach za moc zamówioną wynosiły w kwotach netto: 7 360,88 zł – w 2018 r. i 13 792,80 zł w 2019 r.

¹⁸ www.elicznik.tauron-dystrybucja.pl.

¹⁹ PPE nr: PROD_321004059605 – Budynek Dydaktyczny; PROD_328003337589 – Biblioteka Uniwersytecka.

²⁰ PPE nr: PROD_321004059605 – Kompleks Obiektów; PROD_321004059405 – Instytut Ekonomii; PROD_321004059595 – Budynek Administracyjno-Biurowy; PROD_320000548456 – Instytut Sztuki.

i nr PROD_321004059405 – Instytut Ekonomii. Wniosek został zaakceptowany przez Kanclerza. Na dzień zakończenia czynności kontrolnych NIK prace mające na celu wyłonienie wykonawcy montażu urządzeń były w toku.

(akta kontroli str. 843-879)

1.8. W kontrolowanym okresie Uniwersytet nie prowadził analiz dotyczących poboru energii w strefach czasowych odpowiadających poszczególnym grupom taryfowym, jak też nie występował do OSD z wnioskami dotyczącymi udostępnienia danych profilowych²¹ zarejestrowanych przez układy pomiarowo-rozliczeniowe PPE.

(akta kontroli str. 529-538, 843-879)

Kanclerz oraz Główny Energetyk wyjaśniając przyczyny niewystępowania do OSD z wnioskami dotyczącymi udostępnienia danych profilowych wyjaśnili, że Uniwersytet od 2015 r. posiada własny *Analizator pracy sieci typu PQM 701*, który wykorzystywany jest do modelowania elementów składowych usług dystrybucji energii elektrycznej. Analizator ten pozwala na uzyskanie takich samych informacji, jak w danych profilowych OSD.

(akta kontroli str. 980, 988)

1.9. W okresie objętym kontrolą wystąpiły przypadki naliczania przez OSD opłat z tytułu przekroczenia mocy umownej dla PPE nr PROD_322003700936 – Instytut Ochrony i Kształtowania Środowiska. Ogółem z tego tytułu Uniwersytet zapłacił dodatkowo 29,6 tys. zł (netto), w tym: a/ w 2017 r. – 2,3 tys. zł w związku z przekroczeniami mocy pobranej w okresie od października do grudnia, b/ w 2018 r. – 16,7 tys. zł (tj. 7,3 tys. zł za przekroczenia w okresie od stycznia do marca oraz 9,4 tys. zł za przekroczenia od października do grudnia), c/ w 2019 r. – 10,6 tys. zł (za przekroczenia od stycznia do kwietnia).

(akta kontroli str. 440-445)

Główny Energetyk oświadczył, że *przekroczenia mocy umownej dla PPE nr PROD_322003700936 – Instytut Ochrony i Kształtowania Środowiska w latach 2017-2019 nie są związane tylko i wyłącznie z działalnością Uniwersytetu. W ww. okresie Uniwersytet na podstawie umowy dzierżawy zawartej z PORR S.A. w Warszawie²² udostępnił jej m.in. działkę o powierzchni 1 068 m² z dostępem do mediów, w tym energii elektrycznej – na potrzeby zaplecza budowy. W umowie dzierżawy nie zawarto informacji o wysokości mocy potrzebnej firmie PORR S.A. Zaplecze budowy powstało najpierw jako siedziba Kierownika Budowy, które w miarę postępu prac było udostępniane przez firmę PORR S.A. także podwykonawcom. Ponieważ przekroczenia mocy miały charakter zmienny Uniwersytet nie wystąpił do OSD o zwiększenie mocy umownej, gdyż po zakończeniu umowy byłby zmuszony do płacenia podwyższonych opłat za nową moc zamówioną do chwili zadziałania jej wypowiedzenia. Dlatego też dla rekompensaty zwiększonych opłat za przekroczenia mocy firma PORR S.A. rozliczana była przez Uniwersytet za zużytą energię wyższą stawką – w 2019 r. 0,90 zł brutto za 1 kWh (0,7317 zł netto za 1 kWh)²³.*

(akta kontroli str. 507-516)

²¹ Usługa przetworzenia, zarchiwizowania i przekazania Zleceniodawcy danych profilowych (profil 15 min. lub 60 min.) zarejestrowanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy, pozyskanych w sposób zdalny do systemu pomiarowego operatora sieci dystrybucyjnej.

²² Umowa zawarta w dniu 14 września 2017 r. na okres obowiązywania od dnia zawarcia do dnia 13 listopada 2018 r., który aneksem: nr 1 z 14 listopada 2018 r. przedłużono do 31 marca 2018 r., nr 2 z 25 marca 2018 r. przedłużono do 31 maja 2019 r., nr 3 z 28 maja 2019 r. przedłużono do 30 czerwca 2019 r. i nr 4 z 1 lipca 2019 r. do 12 lipca 2019 r.

²³ W okresie od grudnia 2017 r. do kwietnia 2018 r. była stosowana stawka 0,382 zł netto za 1 kWh; w okresie od maja 2018 r. do lutego 2019 r. stosowano stawkę 0,463 zł netto za 1 kWh a w okresie od marca do lipca 2019 r. – stawkę 0,7317 zł netto za 1 kWh.

Porównanie wartości netto opłat za zużycie energii elektrycznej poniesionych na podstawie faktur OSD przez Uniwersytet oraz poniesionych przez PORR S.A. na podstawie faktur Uniwersytetu wykazało m.in., że w 2018 r. opłaty wniesione przez PORR S.A. były wyższe o 2,9 tys. zł od opłat naliczonych przez OSD, a w 2019 r. były one wyższe o 31 tys. zł.

(akta kontroli str. 442-443, 517-518)

1.10. Dokumentacja zakupu energii elektrycznej przygotowywana przez Uniwersytet na potrzeby przeprowadzenia postępowań przetargowych w ramach GZEE²⁴ obejmowała m.in. informacje dotyczące ilości oraz lokalizacji PPE, wysokości miesięcznego oraz rocznego planowanego zużycia energii elektrycznej w PPE (wynoszącego 3 924,820 MWh w 2017 r., 4 035,605 MWh w 2018 r., 4 096,002 MWh w 2019 r. oraz 4 090,383 MWh w 2020 r.). W dokumentacji określającej warunki przeprowadzenia postępowań przetargowych nie zawarto informacji określających wysokość zużycia energii elektrycznej w poszczególnych strefach czasowych. Na etapie przygotowań do zakupu energii elektrycznej i do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego Uniwersytet nie korzystał z konsultacji technicznych z OSD, w tym w zakresie oferty jednostrefowej lub wielostrefowej dystrybucji energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 892-925)

1.11. W latach 2017-2019 Uniwersytet nie przeprowadzał samodzielnie postępowań o udzielenie zamówień publicznych na zakup energii elektrycznej. W kontrolowanym okresie zakupu energii elektrycznej dokonywano w ramach GZEE, a jej dystrybucja miała miejsce na podstawie umów dystrybucji zawartych z OSD.

(akta kontroli str. 4-260, 892-925)

1.12. Szacunkowa wartość zakupu energii elektrycznej na lata 2017-2019 przewyższała wyrażoną w złotych równowartość 30 tys. euro. Uniwersytet prawidłowo dokonał wyboru trybu zamówienia na dostawę energii elektrycznej, a zamówienie zrealizował wykonawca wybrany w trybie przetargu nieograniczonego²⁵.

(akta kontroli str. 892-925)

1.13. Zgodnie z *Instrukcją obiegu i kontroli dowodów księgowych*²⁶ faktury za zakupione materiały i usługi podlegały m.in. kontroli pod względem merytorycznym. Kontrolę merytoryczną faktur za zakup oraz dystrybucję energii elektrycznej przeprowadzał Kierownik AT. Uznane za prawidłowe faktury były zatwierdzane przez Kwestora oraz Kanclerza. Uniwersytet posiadał aktualne wzory podpisów osób odpowiedzialnych za obieg i kontrolę dowodów księgowych.

(akta kontroli str. 384-403, 434-436)

Prawidłowość weryfikacji faktur za zakup energii oraz terminowość dokonywania płatności sprawdzono na próbie 154 faktur za sprzedaż lub dystrybucję energii elektrycznej w latach 2017-2019. Stwierdzono, że na wszystkich fakturach znajdowała się informacja o sprawdzeniu dowodu pod względem merytorycznym i o zrealizowaniu

²⁴ Instytucją zamawiającą była Politechnika Wrocławska. W ogłoszeniach publikowanych m.in. Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (2016 r. – przetarg na zakup energii w latach 2017-2018 i 2018 r. – przetarg na zakup energii w latach 2019-2020) wskazywano, że Politechnika Wrocławska działa także w imieniu innych 11 podmiotów, w tym Uniwersytetu.

²⁵ Politechnika Wrocławska wszystkie postępowania na zakup energii elektrycznej przeprowadzała zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.), w trybie przetargów nieograniczonych na zasadach określonych m.in. przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843).

²⁶ Zarządzenie nr 16B/2002 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z 30 kwietnia 2002 r. w sprawie instrukcji obiegu i kontroli dowodów księgowych (zmienione zarządzeniem nr 60/2016 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z 30 grudnia 2016 r.).

dostawy lub usługi zgodnie z umową. Wszystkie objęte badaniem faktury opłacone zostały w terminie płatności.

W latach 2017-2019 Uniwersytet nie ponosił wydatków z tytułu odsetek od nieterminowych płatności za energię elektryczną oraz jej dystrybucję.

(akta kontroli str. 440-445, 475-506, 989-997)

1.14. W latach 2017-2019 w Uniwersytecie nie wystąpiły przypadki rozliczania energii elektrycznej poprzez refakturowanie przez inny podmiot wydatków poniesionych na zużycie energii i jej dystrybucję (na podstawie faktur wystawionych przez dostawcę energii lub jej dystrybutora wystawionych na rzecz podmiotu trzeciego).

W 2019 r. Uniwersytet zawarł trzy umowy najmu: pomieszczeń sali gimnastycznej²⁷, tafli Sztucznego Lodowiska „Toropol” w Opolu²⁸ oraz Krytej Pływalni „Akwarium” w Opolu²⁹. Umowy zawarto w celu prowadzenia w wyznaczonych dniach i godzinach zajęć sportowych dla studentów. W umowach najmu określono stawki godzinowe za udostępnianie obiektów.

(akta kontroli str. 880-891)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Uniwersytet prowadził analizy w zakresie optymalizacji wydatków na energię elektryczną, przede wszystkim pod kątem zużycia energii czynnej oraz wysokości opłat ponoszonych za moc zamówioną. Koszty dystrybucji energii elektrycznej, w tym m.in. związane z opłatą stałą, opłatą sieciową, a także opłatą za energię bierną oddaną, nie były przedmiotem kompleksowej analizy i nie przekładały się na skuteczne działania zmierzające do zmniejszenia kosztów. Stosowany w Uniwersytecie system zakupu energii elektrycznej i rozliczania kosztów jej zakupu funkcjonował rzetelnie.

OBSZAR

2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. W lutym 2015 r. Uniwersytet sporządził analizę warunków utworzenia *Centrum Kompetencyjnego Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią w Uniwersytecie*³⁰, w której zawarto charakterystykę energetyczną wybranych obiektów Uniwersytetu (obejmującą m.in. zużycie energii cieplnej oraz energii elektrycznej), jak też opis działań, które należy zrealizować dla poprawy ich charakterystyki energetycznej (termomodernizacja budynków, wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wymiana instalacji oświetleniowej, montaż instalacji fotowoltaicznych). W oparciu o ww. materiał Uniwersytet zlecił wykonanie audytów energetycznych, których zakres obejmował

²⁷ Umowa najmu nr 3/2019 z 16 września 2019 r.

²⁸ Umowa najmu nr 5/2019/SL z 24 września 2019 r.

²⁹ Umowa nr KPA.B.11.2019 z 1 października 2019 r.

³⁰ Zintegrowany system zarządzania energią miał umożliwiać bezpośredni bieżący podgląd zużycia energii elektrycznej i cieplnej w wytypowanych obiektach wyspecyfikowanych w opracowaniu dla Centrum Kompetencyjnego Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią w zakresie jej zakupu, produkcji własnej w systemach OZE, bilansowania dziennego, tygodniowego, miesięcznego, rocznego, określenia mocy szczytowych zdalnego przez operatora systemu BMS sterowania ogrzewaniem w pomieszczeniach, zacytywania danych z analizatorów sieci, kompensatorów, układów automatyki cieplnej, elektrycznych systemów sterowania zasilaniem odbiorników, wprowadzania algorytmów dla poboru energii w dniach wolnych od zajęć i w porze nocnej, informacji o awariach urządzeń cieplnych i elektrycznych, archiwizowania danych.

kwestie termomodernizacji czterech obiektów Uniwersytetu³¹ (zakładano zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą oraz energię elektryczną, w tym poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych), jak też kwestie wymiany oświetlenia wewnętrznego (zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną poprzez wprowadzenie oświetlenia LED). Audyty energetyczne zostały sporządzone na koniec grudnia 2015 r.

Główny Energetyk oświadczył, że realizacja bardzo szerokiego zakresu niezbędnych działań przekraczała możliwości finansowe Uniwersytetu. Dlatego też po wytypowaniu kolejności realizowania prac, w oparciu o przygotowaną w ww. zakresie dokumentację w latach 2016-2017 zostały przygotowane wnioski o dofinansowanie projektów pn. *Termomodernizacja z elementem zarządzania energią dla Obiektu Uniwersytetu Opolskiego – Biblioteka Główna* (projekt nie został zrealizowany³²) i *Zintegrowany System Zarządzania Energią Uniwersytetu Opolskiego – Etap I – kompleks budynków administracyjno-dydaktycznych Uniwersytetu Opolskiego przy ul. Oleskiej 48 w Opolu* (projekt zrealizowano po pozyskaniu dofinansowania środkami Unii Europejskiej).

Ponadto Główny Energetyk oświadczył, że w 2016 r., z uwagi na znaczący spadek zainteresowania tradycyjnymi kierunkami studiów, zrodziła się myśl utworzenia w Uniwersytecie studiów o kierunku lekarskim (ze względu na ogromne zapotrzebowanie na lekarzy). Uniwersytet podjął działania dla opracowania dokumentacji technicznej obiektu dydaktycznego (nowy budynek) i jego budowy. Inwestycja ta była realizowana z wykorzystaniem wszystkich środków finansowych Uniwersytetu, przy dofinansowaniu środkami budżetu państwa i samorządów terytorialnych. W wytycznych dla projektantów wskazano m.in. na potrzebę uwzględnienia zagadnień dotyczących kompensacji mocy biernych pojemnościowych i indukcyjnych (poprzez wprowadzenie automatyki). W wybudowanym budynku wprowadzono system zarządzania energią (BMS), który aktualnie pełni rolę systemu nadrzędnego dla wszystkich systemów funkcjonujących i projektowanych dla obiektów Uniwersytetu. System ten nadzoruje zużycie energii elektrycznej ze źródeł zewnętrznych, jej produkcję w instalacjach fotowoltaicznych (tzw. OZE), pracę pomp ciepła, central wentylacyjnych, węzłów cieplnych, oświetlenia oraz urządzeń awaryjnego zasilania sieci komputerowych.

Główny Energetyk stwierdził, że zaangażowanie Uniwersytetu w realizację ww. inwestycji znacząco ograniczyło działania Działu Technicznego dla zmniejszenia poboru energii elektrycznej, w tym energii biernej, gdyż brak było dostatecznej ilości środków finansowych. Pomimo braku tych środków finansowych wspólnie z Kierownikiem AT analizowaliśmy kwestie zużycia energii, w tym energii elektrycznej w poszczególnych obiektach administracyjno-dydaktycznych Uniwersytetu. Działania te były jednak ograniczone do informacji uzyskiwanych w ramach comiesięcznych faktur za dystrybucję energii elektrycznej oraz pozostałych danych szczytywanych z własnego przenośnego analizatora sieci. Szybki bezpośredni dostęp do bardziej szczegółowych informacji (np. poprzez tzw. dane profilowe) ograniczały procedury wydatkowania środków finansowych Uniwersytetu (planowanie w preliminarzach finansowych, postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego). Dopiero w maju 2019 r. uzyskaliśmy dostęp do platformy elicznik.tauron-dystrybucja. Uzyskane w ten sposób informacje umożliwiły przeprowadzenie szczegółowszych analiz sprawdzających. Dział Techniczny w 2020 r., na podstawie tych potwierdzających danych i danych z 2017 r., 2018 r. i 2019 r. z monitorowania wielkości i wartości mocy

³¹ Budynku Dydaktycznego (PROD_321004059605), Kompleksu Obiektów (PROD_322003700866), Biblioteki Uniwersyteckiej (PROD_328003337589), Budynku Oleska 22.

³² Z projektu termomodernizacji budynku Biblioteki Uniwersyteckiej zrezygnowano z powodów finansowych, tj. do czasu zgromadzenia, pozyskania środków finansowych na pokrycie tzw. wkładu własnego Uniwersytetu.

biernych po stwierdzeniu, że wielkości te powstają w warunkach ustabilizowanych odbiornikowo, przedstawił Kanclerzowi wniosek o podjęcie działań wynikających z tych analitycznych danych, tj. propozycję realizacji rozwiązań technicznych dla ograniczenia poboru energii elektrycznej biernej w sześciu obiektach Uniwersytetu.

(akta kontroli str. 539-879)

2.2. W latach 2017-2018 Uniwersytet nie wprowadzał rozwiązań technicznych dla kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej rejestrowanych w PPE.

W lipcu 2019 r., dla zmniejszenia poboru energii biernej w PPE nr PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego zainstalowano układ do jej kompensacji³³. Koszt montażu urządzenia wynosił 18 tys. zł brutto. Zastosowanie urządzenia pozwoliło na obniżenie miesięcznego zużycia energii biernej z 3,883 MVarh do 0,001 MVarh i uzyskanie oszczędności w opłatach za pobór tej energii w okresie lipiec-grudzień 2019 r. w wysokości 0,9 tys. zł netto (1,1 tys. zł brutto)³⁴.

(akta kontroli str. 539-879)

Na dzień zakończenia kontroli NIK (tj. 26 lutego 2020 r.) Uniwersytet przygotowywał dokumentację dla przeprowadzenia postępowania na montaż urządzeń do kompensacji mocy biernej w PPE nr PROD_322003700866 Kompleks Obiektów oraz nr PROD_321004059405 Instytut Ekonomii (tj. dwóch pierwszych PPE wytypowanych do ich montażu we wniosku Działu Technicznego z 7 stycznia 2020 r.). Montaż urządzeń do kompensacji mocy biernej dla pozostałych czterech PPE planowany jest w drugim półroczu 2020 r.

(akta kontroli str. 868-879, 973)

2.3. Opłaty za usługi dystrybucji energii elektrycznej obejmowały m.in. opłaty związane z energią bierną (opłata za ponadumowny pobór energii biernej indukcyjnej i pojemnościowej). Szczegółowym badaniem wartości opłat poniesionych za ponadumowny pobór energii biernej pojemnościowej w stosunku do opłat poniesionych za dystrybucję energii czynnej (opłat uzależnionych od wielkości zużytej energii czynnej, tj. opłaty sieciowej i jakościowej) objęto cztery PPE³⁵ (objęte też analizą Uniwersytetu z grudnia 2019 r.). Łączna kwota opłat netto za dystrybucję energii elektrycznej dla ww. czterech PPE wyniosła 651,5 tys. zł, w tym m.in. opłaty za dystrybucję energii czynnej (opłata sieciowa i jakościowa) wyniosły 367 tys. zł, a opłata za ponadumowny pobór energii biernej (indukcyjnej i pojemnościowej) 97,2 tys. zł.

W latach 2017-2019 udział kosztów za energię bierną w całkowitych kosztach dystrybucji energii wyniósł dla ww. czterech PPE 14,9%. Tym samym ponadumowny pobór energii biernej istotnie wpłynął na wysokość ponoszonych opłat za dystrybucję energii elektrycznej. Brak podejmowania działań w celu obniżenia wydatków na energię bierną opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 440-445)

³³ Montaż urządzeń został uwzględniony w dokumentacji projektu wykonawczego budowy przyłącza SN dla zasilania części budynków przy ul. Oleskiej 48/Czapłaka 2a dla potrzeb kierunku lekarskiego – uzgodnionym z OSD w dniu 28 stycznia 2019 r.

³⁴ W okresie marzec-czerwiec 2019 r., tj. przed montażem układu do kompensacji energii biernej, opłaty za jej pobór wynosiły ogółem 969,75 zł netto, a w okresie lipiec-grudzień 2019 r. opłaty za pobór energii biernej wynosiły ogółem 33,24 zł netto.

³⁵ PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy; PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny; PROD_321004059405 Instytut Ekonomii; PROD_322003700866 Kompleks Obiektów.

Szczegółowe dane dotyczące udziału kosztów zużycia energii biernej pojemnościowej w całkowitych kosztach dystrybucji energii dla poszczególnych PPE w latach 2017-2019 przedstawiają się następująco (kwoty netto):

- 1/ PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny: razem 2,8 tys. zł za energię bierną pojemnościową (1,1 tys. zł w 2017 r.; 1,1 tys. zł w 2018 r. oraz 0,6 tys. zł w 2019 r.), tj. 6,8% opłat za dystrybucję energii czynnej i 3,7% wszystkich opłat za usługi dystrybucji;
- 2/ PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy: razem 18,1 tys. zł za energię bierną pojemnościową (6,3 tys. zł w 2017 r., 6 tys. zł w 2018 r. oraz 5,8 tys. zł w 2019 r.), tj. 60,5% opłat za dystrybucję energii czynnej i 28,3% wszystkich opłat za usługi dystrybucji;
- 3/ PROD_322003700866 Kompleks Obiektów: razem 31,4 tys. zł za energię bierną pojemnościową (5,1 tys. zł w 2017 r., 11,2 tys. zł w 2018 r. oraz 15,1 tys. zł w 2019 r.), tj. 14,1% opłat za dystrybucję energii czynnej i 8,4% wszystkich opłat za usługi dystrybucji;
- 4/ PROD_321004059405 Instytut Ekonomii: razem 35,8 tys. zł (14,2 tys. zł w 2017 r., 10,7 tys. zł w 2018 r.; 10,9 tys. zł w 2019 r.) za energię bierną pojemnościową, tj. 48,6% opłat za dystrybucję energii czynnej i 26,1% wszystkich opłat za usługi dystrybucji.

W latach 2017-2019 opłaty za pobór energii biernej indukcyjnej odnotowano w PPE nr PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny. Wyniosły one 9 tys. zł netto (3,1 tys. zł w 2017 r.; 3,3 tys. zł w 2018 r. i 2,6 tys. zł w 2019 r.), tj. 22% opłat za dystrybucję energii czynnej i 11,8% wszystkich opłat za usługi dystrybucji.

(akta kontroli str. 440-445)

W styczniu 2020 r. Kanclerz zaakceptował wniosek Działu Technicznego dotyczący montażu urządzeń do kompensacji energii biernej m.in. w ww. PPE, z tego w pierwszej kolejności w PPE nr: PROD_322003700866 (Kompleks Obiektów) oraz PROD_321004059405 (Instytut Ekonomii). Z dokumentacji Działu Technicznego zgromadzonej dla potrzeb sporządzenia specyfikacji istotnych warunków zamówienia wynikało, że koszt zakupu jednego aktywnego kompensatora falownikowego o mocy 50 kVar wynosi około 7 tys. USD netto, tj. około 28 tys. zł netto.

(akta kontroli str. 841-842, 868-879)

2.4. W Uniwersytecie zastosowano grupy taryfowe uwzględniające zużycie energii elektrycznej w strefach czasowych dla jednego PPE (taryfa dwustrefowa B22). Pozostałe PPE zakwalifikowano do taryfy jednostrefowej, tj. C21 (siedem) i B21 (trzy).

(akta kontroli str. 437)

Stawki opłat dystrybucyjnych, uzależnione od wartości zużytej energii, obejmowały opłatę dystrybucyjną sieciową i opłatę dystrybucyjną jakościową. Składnik zmienny stawki sieciowej był uzależniony od grupy taryfowej oraz stref czasowych stosowanych w rozliczeniach.

Na podstawie pozyskanych od OSD danych profilowych zarejestrowanych w październiku 2019 r. dla czterech PPE ustalono, że zużycie energii w:

- 1) PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego wynosiło 35,823 MWh, a opłata sieciowa 2 016 zł netto (grupa taryfowa jednostrefowa B21).

Najkorzystniejszą grupą taryfową dla tego PPE była taryfa B23 (zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe), dla której zużycie energii czynnej wynosiło: 7,454 MWh (20,8%) w szczycie przedpołudniowym, 6,020 MWh (16,8%) w szczycie popołudniowym, 22,350 MWh (62,4%) w pozostałych godzinach doby, a opłata sieciowa 1 293 zł netto. Wybór optymalnej (najkorzystniejszej finansowo) taryfy B23 zmniejszyłby wydatki Uniwersytetu na zakup energii elektrycznej w tym

PPE o 724 zł, tj. o 56% w stosunku do faktycznie poniesionych wydatków według taryfy B21;

- 2) PROD_322003700866 Kompleks Obiektów wynosiło 81,809 MWh, a opłata sieciowa 4 605 zł netto (grupa taryfowa jednostrefowa B21).

Najkorzystniejszą grupą taryfową dla tego PPE była taryfa B23, dla której zużycie energii czynnej wynosiło: 19,480 MWh (23,8%) w szczycie przedpołudniowym, 12,698 MWh (15,5%) w szczycie popołudniowym, 49,631 MWh (60,7%) w pozostałych godzinach doby, a opłata sieciowa 2 978 zł netto. Wybór optymalnej (najkorzystniejszej finansowo) taryfy B23 zmniejszyłby wydatki Uniwersytetu na zakup energii elektrycznej w tym PPE o 724 zł, tj. o 56% w stosunku do faktycznie poniesionych wydatków według taryfy B21;

- 3) PROD_321004059735 Budynek Instytutu Nauk Społecznych wynosiło 22,334 MWh, a opłata sieciowa 1 257 zł (grupa taryfowa jednostrefowa B21).

Najkorzystniejszą grupą taryfową dla tego PPE była taryfa B23, dla której zużycie energii czynnej wynosiło: 5,668 MWh (25,4%) w szczycie przedpołudniowym, 4,460 MWh (20%) w szczycie popołudniowym, 12,206 MWh (54,6%) w pozostałych godzinach doby, a opłata sieciowa 870 zł. Wybór optymalnej (najkorzystniejszej finansowo) taryfy B23 zmniejszyłby wydatki Uniwersytetu na zakup energii elektrycznej w tym PPE o 388 zł, tj. o 44,6% w stosunku do faktycznie poniesionych wydatków według taryfy B21;

- 4) PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii wynosiło 18,755 MWh, a opłata sieciowa 2 601 zł (grupa taryfowa jednostrefowa C21).

Najkorzystniejszą grupą taryfową dla tego PPE była taryfa C23, dla której zużycie energii czynnej wynosiło: 4,832 MWh (25,8%) w szczycie przedpołudniowym, 2,722 MWh (14,5%) w szczycie popołudniowym, 11,200 MWh (59,7%) w pozostałych godzinach doby, a opłata sieciowa 2 585 zł. Wybór optymalnej (najkorzystniejszej finansowo) taryfy C23 dla tego PPE zmniejszyłby wydatki Uniwersytetu na zakup energii elektrycznej o 17 zł, tj. o 0,6% w stosunku do faktycznie poniesionych wydatków według taryfy C21.

(akta kontroli str. 440-445, 460-474)

Brak podejmowania działań w celu obniżenia wydatków za moc zamówioną opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

2.5. W kontrolowanym okresie Uniwersytet nie dokonywał zmian grup taryfowych z C2x na C1x.

(akta kontroli str. 70-236)

2.6. W Uniwersytecie zastosowano grupę taryfową C21 dla siedmiu PPE, których moc umowna kształtowała się na poziomie od 41 do 75 kW.

(akta kontroli str. 438)

2.7. W punkcie 4.2 *Taryfy dla energii elektrycznej OSD*³⁶ uregulowano zagadnienia związane z mocą umowną, w tym określono warunki zamawiania i zmiany mocy umownej (pkt 4.2.4.). Wskazano m.in., że moc umowna zamawiana jest przez odbiorcę odrębnie dla każdego PPE. Zgodnie z *Ogólnymi warunkami umowy o świadczeniu usług dystrybucji energii elektrycznej* moc umowną można było

³⁶ Ustalonej: a/ decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr DRE.WRE.4211.27.9.2016.DK z 15 grudnia 2016 r. (Biuletyn Branżowy URE – Energia elektryczna nr 186, poz. 2212), obowiązującej od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.; b/ decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr DRE.WRE.4211.45.9.2017.DK z 14 grudnia 2017 r. (Biuletyn Branżowy URE – Energia elektryczna nr 196, poz. 2418, ze zm.), obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. do 21 marca 2019 r.; c/ decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr DRE.WRE.4211.65.21.2018.2019 z 22 marca 2019 r. (Biuletyn Branżowy URE – Energia elektryczna nr 87, poz. 2722, ze zm.), obowiązującej od 22 marca 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. Dalej: Taryfa.

zamawiać pisemnie do 30 września każdego roku, przy czym zmiana wysokości mocy umownej mogła nastąpić po spełnieniu warunków określonych przez OSD, a złożenie wniosku w tym zakresie powinno nastąpić minimum 7 dni przed oczekiwaną datą obowiązywania zmiany.

W umowach zawartych przez Uniwersytet określono m.in., że moc umowna jest jednakowa dla wszystkich miesięcy roku kalendarzowego, a jej zmiany na następny rok kalendarzowy należy zgłosić OSD w formie pisemnej do końca września roku poprzedzającego wprowadzenie zmian. Uniwersytet w latach 2017-2019 złożył jeden wniosek o zmianę mocy umownej dla siedmiu PPE³⁷. OSD zmian mocy umownej dokonał począwszy od maja 2018 r. Fakt dokonania zmian został potwierdzony w formie aneksów do umów dystrybucji energii elektrycznej dla tych PPE.

(akta kontroli str. 529-538)

Analiza mocy umownej i maksymalnej mocy pobranej (zarejestrowanej przez licznik rozliczeniowy oraz wykazanej w 225 fakturach za usługi dystrybucji energii elektrycznej) za okres od stycznia 2017 r. do grudnia 2019 r. wykazała, że dla PPE nr:

- 1) PROD_321004059595 (Budynek Administracyjno-Biurowy) moc umowna wynosiła 50 kW (od stycznia 2017 r. do kwietnia 2018 r.) i 41 kW (od maja 2018 r. do grudnia 2019 r.); w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 20,4 kW (w maju) do 25,2 kW (we wrześniu), tj. od 40,8% do 50,4% mocy umownej; w 2018 r. – od 20,4 kW (w maju) do 25,2 kW (w październiku), tj. od 49,8% do 61,5% mocy umownej, a w 2019 r. – od 21,5 kW (w sierpniu) do 28,6 kW (w maju), tj. od 52,4% do 69,7% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 13,5 tys. zł netto;
- 2) PROD_321004059605 (Budynek Dydaktyczny) – moc umowna wynosiła 75 kW (od stycznia 2017 r. do kwietnia 2018 r.) i 60 kW (od maja 2018 r. do grudnia 2019 r.); w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 14 kW (w sierpniu) do 58 kW (w styczniu), tj. od 18,7% do 77,3% mocy umownej; w 2018 r. – od 12 kW (w lipcu i sierpniu) do 52 kW (w listopadzie), tj. od 20% do 86,7% mocy umownej, a w 2019 r. – od 9,2 kW (w sierpniu) do 52,8 kW (w grudniu), tj. od 15,3% do 88% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 19,9 tys. zł netto;
- 3) PROD_321004059405 (Instytut Ekonomii) – moc umowna wynosiła 90 kW (od stycznia 2017 r. do kwietnia 2018 r.) i 65 kW (od maja 2018 r. do grudnia 2019 r.); w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 21,4 kW (w sierpniu) do 46 kW (w styczniu), tj. od 23,8% do 51,1% mocy umownej; w 2018 r. – od 22,4 kW (w sierpniu) do 45 kW (w grudniu), tj. od 34,4% do 69,4% mocy umownej, a w 2019 r. – od 21,7 kW (w sierpniu) do 42,9 kW (w grudniu), tj. od 33,4% do 66% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 22,7 tys. zł netto;
- 4) PROD_328003841608 (budynek dydaktyczny Instytutu Biotechnologii) – moc umowna wynosiła 85 kW (od stycznia 2017 r. do kwietnia 2018 r.) i 70 kW (od maja 2018 r. do grudnia 2019 r.); w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 38,4 kW (we wrześniu) do 52,2 kW (w grudniu), tj. od 45,2% do 61,4% mocy umownej; w 2018 r. – od 34,7 kW (w sierpniu) do 57,6 kW (w lutym), tj. od 49,5% do 67,8% mocy umownej, a w 2019 r. – od 38,8 kW (w lipcu) do 59 kW (w grudniu)

³⁷ Pismo z 26 kwietnia 2018 r., którym wnioskowano zmianę mocy umownej dla PPE nr: PROD_328003841608 (Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii) z 85 kW na 70 kW; PROD_321004059595 (Budynek Administracyjno-Biurowy) – z 50 kW na 41 kW; PROD_321004059335 (Uniwersytet Opolski) – z 85 kW na 65 kW; PROD_328003337589 (Biblioteka Uniwersytecka) – z 90 kW na 75 kW; PROD_321004059605 (Budynek Dydaktyczny) – z 75 kW na 60 kW; PROD_321004059405 (Instytut Ekonomii) – z 90 kW na 65 kW oraz PROD_321004059735 (budynek Instytutu Nauk Społecznych) – z 140 kW na 110 kW.

- tj. od 55,4% do 84,3% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 22,9 tys. zł netto;
- 5) PROD_322003700936 (Instytut Ochrony i Kształtowania Środowiska) – moc umowna wynosiła 105 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 60,3 kW (w sierpniu) do 130 kW (w listopadzie), tj. od 57,4% do 123,8% mocy umownej; w 2018 r. – od 83,2 kW (w maju) do 169 kW (w listopadzie), tj. od 79,3% do 160,9% mocy umownej, a w 2019 r. – od 58,7 kW (we wrześniu) do 190,6 kW (w styczniu), tj. od 55,9% do 181,5% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 29,7 tys. zł netto;
- 6) PROD_322003700866 (Kompleks Obiektów) – moc umowna wynosiła 300 kW; w 2017 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 158 kW (w sierpniu) do 242,5 kW (w grudniu), tj. od 52,7% do 80,8% mocy umownej; w 2018 r. – od 177,1 kW (we wrześniu) do 237,8 kW (w listopadzie), tj. od 59% do 79,3% mocy umownej, a w 2019 r. – od 140,2 kW (w sierpniu) do 246,9 kW (w styczniu), tj. od 46,7% do 82,3% mocy umownej; w latach 2017-2019 opłata stała dystrybucyjna wynosiła 84,9 tys. zł netto;
- 7) PLTAUD132000824245 (Budynek Szkolnictwa Wyższego) – moc umowna wynosiła 400 kW; w 2019 r. maksymalna moc pobrana wynosiła od 70,6 kW (w marcu) do 104,9 kW (w czerwcu), tj. od 17,7% do 26,2% mocy umownej, a opłata stała dystrybucyjna wynosiła 22,9 tys. zł netto.

(akta kontroli str. 440-445)

Dla potrzeb kontroli NIK opracowano metodykę wyliczenia oszczędności w wydatkach ponoszonych na opłatę stałą dystrybucyjną. W 2018 r. wyliczono skorygowaną moc umowną dla każdego okresu rozliczeniowego, poprzez przyjęcie faktycznego poboru mocy w analogicznym okresie 2017 r. W 2019 r. do wyliczenia przyjęto większą z dwóch wartości poboru mocy w analogicznych okresach 2017 r. i 2018 r., a w 2020 r. – największą z trzech wartości w analogicznych okresach 2017 r., 2018 r. i 2019 r. Do tak wyliczonej mocy skorygowanej dodano 25% zapas mocy. Przy wyliczeniach uwzględniono także zakres dopuszczalnej przez OSD mocy umownej (minimalnej i maksymalnej) dla danego PPE.

Przyjmując założenie, że w poszczególnych okresach rozliczeniowych moc umowna byłaby dostosowana do rzeczywistych potrzeb Uniwersytetu (wyliczonych zgodnie ww. zasadą), to w latach 2018-2019 opłata stała dystrybucyjna netto wyniosłaby:

- 1) 54 tys. zł dla PPE nr PROD_322003700866 Kompleks Obiektów, a oszczędności wynosiłyby 5,6 tys. zł;
- 2) 10 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059405 Instytut Ekonomii, a oszczędności - 4,3 tys. zł;
- 3) 10,2 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny, a oszczędności - 5,6 tys. zł;
- 4) 12,2 tys. zł dla PPE nr PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii, a oszczędności - 2,7 tys. zł;
- 5) 6,1 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy, a oszczędności - 2,5 tys. zł³⁸.

W 2020 r. dla ww. PPE opłata stała dystrybucyjna netto wyniesie ogółem 62,4 tys. zł³⁹, a przy zastosowaniu obliczeń mocy skorygowanej opłata netto mogłaby wynieść:

³⁸ Brak wyliczeń dla PPE nr: PROD_322003700936 Instytut Ochrony i Kształtowania Środowiska – z powodu udostępnienia PPE w latach 2017-2019 na rzecz podmiotu zewnętrznego; PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego – z powodu rozpoczęcia eksploatacji PPE w marcu 2019 r.

³⁹ 36 tys. zł netto w PPE nr PROD_322003700866 Kompleks Obiektów (przy mocy umownej 300 kW); 7,3 tys. zł w PPE nr PROD_321004059405 Instytut Ekonomii (przy mocy umownej 70 kW); 6,7 tys. zł netto w PPE nr PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny (przy mocy umownej 60 kW); 7,8 tys. zł netto w PPE nr

- 1) 33,5 tys. zł dla PPE nr PROD_322003700866 Kompleks Obiektów, a oszczędności wynosiłyby 2,5 tys. zł;
- 2) 5,5 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059405 Instytut Ekonomii, a oszczędności - 1,8 tys. zł;
- 3) 5,8 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny, a oszczędności - 0,9 tys. zł;
- 4) 7,1 tys. zł dla PPE nr PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii, a oszczędności - 0,8 tys. zł;
- 5) 3,5 tys. zł dla PPE nr PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy, a oszczędności - 1,1 tys. zł;
- 6) 11,7 tys. zł dla PPE nr PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego, a oszczędności - 36,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 440-464)

2.8. Uniwersytet w latach 2017-2019 podejmował działania techniczne dla zmniejszenia poboru energii elektrycznej. W tym celu w dwóch PPE zainstalowano panele fotowoltaiczne, tj. w 2018 r. w PPE nr PROD_322003700866 (Kompleks Obiektów), uzyskując od sierpnia 2018 r. do grudnia 2019 r. 24,9 MWh oszczędności w zużyciu energii elektrycznej (o wartości 11,1 tys. zł), a w 2019 r. – w PPE nr PLTAUD132000824245 (Budynek Szkolnictwa Wyższego), uzyskując od 20 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. 54,8 MWh oszczędności w zużyciu energii elektrycznej (o wartości 28,6 tys. zł). Ponadto w 2016 r. w PPE nr PROD_321004059405 (Instytut Ekonomii) zainstalowano panele foto-hybrydowe, uzyskując od stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2019 r. 26 MWh oszczędności w zużyciu energii elektrycznej (o wartości 17 tys. zł).

(akta kontroli str. 972)

2.9. W sporządzonych w grudniu 2015 r. audytach energetycznych oświetlenia wewnętrznego budynków Uniwersytetu zasilanych energią elektryczną poprzez PPE nr: PROD_328003337589 (Biblioteka Uniwersytecka), PROD_322003700866 (Kompleks Obiektów) oraz PROD_320000548456 (Instytut Sztuki) zalecono wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia typu LED, wskazując, że zmniejszy to zapotrzebowanie na energię elektryczną od 37% do 44%, a tym samym pozwoli na uzyskanie oszczędności w opłatach za jej zużycie. W audytach nie uwzględniono faktu, że zastosowanie oświetlenia typu LED spowoduje wzrost kosztów energii biernej.

(akta kontroli str. 566-583, 603-616, 665-677, 724-748)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2017-2019 Uniwersytet nie podejmował skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych na energię bierną (pojemnościową i indukcyjną). Skutkiem zaniechania podejmowania działań ograniczających takie koszty, był ich znaczny udział w opłatach ponoszonych za dystrybucję energii elektrycznej. W objętych badaniem czterech PPE⁴⁰ opłaty z tego tytułu w latach 2017-2019 wynosiły 97,2 tys. zł netto (119,6 tys. zł brutto), tj. 14,9% kwoty wydatków na dystrybucję energii w ww. PPE, która wyniosła łącznie 651,5 tys. zł netto (801,3 tys. zł brutto).

(akta kontroli str. 440-445)

PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii (przy mocy umownej 70 kW); 4,6 tys. zł netto w PPE nr PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy (przy mocy umownej 41 kW).

⁴⁰ PROD_321004059605 (Budynek Dydaktyczny), PROD_321004059405 (Instytut Ekonomii), PROD_321004059595 (Budynek Administracyjno-Biurowy), PROD_322003700866 (Kompleks Obiektów).

Kancelarz i Główny Energetyk wyjaśniając przyczyny niepodjęcia działań dla ograniczenia wysokości opłat ponoszonych przez Uniwersytet za ponadumowny pobór energii biernej stwierdzili, że: od kilkunastu lat Uniwersytet prowadzi działania zmierzające do obniżenia kosztów zakupu energii cieplnej i elektrycznej jako istotnego czynnika dla jego funkcjonowania. W 2013 r. przystąpiono do GZEE i uzyskano znaczne obniżenie kosztów jej zakupu. Od 2015 r. uruchomiono duży program termomodernizacji obiektów: Kompleksu Obiektów Oleska 48, Budynku Dydaktycznego pl. Staszica 1, Biblioteki Głównej Strzelców Bytomskich 2, Wydawnictwa Dmowskiego 7/9, angażując środki własne na opracowanie audytów energetycznych i programów funkcjonalno użytkowych niezbędnych dla uruchomienia procedur przetargowych. Przedsięwzięcia te miały w znacznym stopniu obniżyć koszty zakupu energii cieplnej i elektrycznej. W 2015 r. podjęto decyzję o uruchomieniu kierunku lekarskiego w Uniwersytecie i ogłoszono przetarg na Projekt Techniczny angażując środki własne. W 2016 r. zakończono termomodernizację i remont modernizacyjny w Instytucie Ekonomii. Na przełomie lat 2015-2016 zakończono termomodernizację Budynku Dydaktycznego Instytutu Biotechnologii. W 2017 r. rozpoczęto realizację zadania termomodernizacji i Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią w Kompleksie Obiektów Oleska 48, którą zakończono w sierpniu 2018 r. W lutym 2017 r. rozpoczęto budowę i nadbudowę obiektów dla kierunku lekarskiego. W październiku 2017 r. uruchomiono I etap Kierunku Lekarskiego, tzw. Segment R, kontynuując dalej zadanie dla segmentów E i G, które uruchomiono w marcu 2019 r. Powyższe zadania były celem głównym dającym oszczędności w zakupie energii cieplnej i elektrycznej oraz istotny dla funkcjonowania Uniwersytetu rozwój bazy dydaktycznej. Zaangażowano w tym celu duże środki własne, a z powodu trwającego od wielu lat nie zabezpieczania środków finansowych adekwatnych do potrzeb przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki nie udało się zrealizować wszystkich zaplanowanych zadań w ważnym dla nas czasie. Monitorując parametry sieci w poszczególnych PROD stwierdzono, że po wprowadzeniu w obiektach energomodernizacji, w tym wymiany oświetlenia na ledowe, wprowadzenie central wentylacyjnych, klimatyzacji, sprzętu komputerowego, UPS-ów obok znacznych oszczędności energii elektrycznej pojawiło się niepożądane zjawisko energii biernej pojemnościowej. PPE nr PROD 322003700866 Kompleks Obiektów Oleska 48 – do końca roku 2016 poziom opłat za ponadnormatywną moc bierną pojemnościową kształtował się na poziomie średnio 325,75 zł netto miesięcznie, a rocznie 3 909,30 zł. W 2017 r. do tego punktu podłączono budowę obiektów dla kierunku lekarskiego, w październiku rozpoczął działalność Kierunek Lekarski w segmencie R i częściowo E. Zaobserwowano wzrost mocy biernej pojemnościowej. Przyczyną był wprowadzenie oświetlenia led i tymczasowe zasilanie z tego PPE budowy i kierunku lekarskiego (do czasu przełączenia kierunku lekarskiego do własnego zasilania elektrycznego). Od kwietnia 2019 r. można było właściwie ocenić występujące wielkości mocy biernej dla analizy ekonomicznej i doboru odpowiedniego do tej mocy urządzenia do jej kompensacji. Nie można było rozpocząć procedowania w 2017 r. i 2018 r., gdyż stan energetyczny był przejściowy z powodu zasilania kierunku lekarskiego, a który w tym czasie wprowadzał dodatkową moc bierną pojemnościową. Wcześniej rozpoznane zjawisko spowodowało, że system elektroenergetyczny kierunku lekarskiego został wyposażony w układ do kompensacji mocy biernych. W roku budżetowym trudno jest wyasygnować znaczną kwotę na zakup urządzeń do kompensacji. Procedura jest taka, że najpierw analizujemy zjawisko, określamy przewidywany koszt i w planie prowizorium budżetowym na rok następny umieszczamy w nim tę pozycję kosztów. Po zatwierdzeniu Budżetu można przystąpić do procedowania przetargowego i wykonania zadania, co też uczyniliśmy.

PPE nr PROD 3210040559405 Instytut Ekonomii – w 2016 r. zakończono termomodernizację i remont modernizacyjny. Między innymi wymieniono oświetlenie na led, zainstalowano panele fotowoltaiczne, zainstalowano system wentylacyjno – klimatyzacyjny. W 2017 r. nastąpił wzrost mocy biernej w stosunku do lat ubiegłych. Na przełomie lat 2017-2018 dokonano modernizacji oświetlenia i zniwelowano moc bierną o 32,8%. W latach 2018-2019 dokonywano modernizacji węzła sieci komputerowej PIONIER instalując nowe, większe jednostki UPS i klimatyzacji. Wówczas sytuacja się ustabilizowała tak, że można było przeprowadzić analizę wielkości mocy biernej pojemnościowej, ustalić koszt montażu układu kompensacji i umieszczono pozycję w Planie budżetu na 2020 r., a następnie rozpoczęto procedowanie przetargowe celem wykonania zadania. PPE nr PROD 321004059605 Budynek Dydaktyczny. W 2015 r. był w pakiecie na termomodernizację. Opracowano dla obiektu audyt energetyczny, opracowano wniosek aplikacyjny dla pozyskania środków Unijnych. Czekano na uruchomienie i zakończenie inwestycji, po czym dokonano by właściwej oceny wielkości mocy biernych (tu przewaga mocy biernej indukcyjnej) W związku z brakiem środków finansowych inwestycji nie uruchomiono, przekładając ją na czas bliżej nieokreślony. W związku z czym po analizie w 2019 r. podjęto decyzję montażu w tej konfiguracji energetycznej układu do kompensacji mocy biernych w drugim półroczu 2020 r. z jednoczesną wcześniejszą analizą przyczyny – bo jest to jedyny przypadek przekroczenia mocy biernej indukcyjnej o takiej wielkości. PPE nr PROD 321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy w 2017 r. planowano rozbudowę systemu klimatyzacji i wentylacji, gdyż wysokie temperatury w ostatnich latach stwarzały uciążliwe warunki pracy. Uznano, że ocenę wielkości mocy biernej dokona się ponownie po pracach inwestycyjnych, po uzyskaniu nowych stałych parametrów sieci. Jednakże z powodu notorycznych braków środków finansowych inwestycje przesunięto na czas nieokreślony, w związku z czym obiekt wytypowano do montażu układu kompensacji mocy biernej pojemnościowej dla obecnego stanu energetycznego w drugim półroczu 2020 r.

Ponadto Kanclerz i Główny Energetyk stwierdzili, że: Uniwersytet do maksimum możliwości finansowych realizował z dobrym skutkiem program strategiczny zmniejszenia opłat za energię ciepłą i elektryczną. Wiele zadań w tym kierunku wstrzymano z powodu braku środków finansowych i trudnościami w ich pozyskaniu. Realizacja tych wstrzymanych zadań równocześnie ograniczyłaby lub wyeliminowała powstawanie mocy biernych. Występowanie mocy biernych było monitorowane. Przyjęty system, że w ramach inwestycji asekuracyjnie montuje się kompensator mocy biernych sprawdził się na kierunku lekarskim. Taką drogą chcieliśmy eliminować problem na większości obiektów wytypowanych do modernizacji. Nie było możliwości w ciągu poprzedniego roku budżetowego wyasygnować niezbędnych środków finansowych na indywidualna inwestycje dla układów kompensacji. Właściwa ocena zjawiska może nastąpić po ustabilizowaniu się charakteru odbiorników energii elektrycznej (zmiany, rozbudowa, wymiana, itp.) wówczas precyzyjnie dobiera się jednostkę kompensacyjną dla uniknięcia niedokompensowania, przekompensowania i zbędnego przepłaceniu. Trzeba też zauważyć, że dla wyeliminowania tych niepożądanych zjawisk to trzeba zainwestować około 70 tys. zł netto w procedurach przetargowych, co da ograniczenie wydatków o 32,4 tys. zł rocznie i 97,2 tys. zł za 3 lata, średnia stopa zwrotu nakładów dla czterech PROD wyniesie 2,16 lata.

(akta kontroli str. 1001-1003, 1007-1009)

2. Nierzetelnie przeprowadzono rozeznanie dotyczące możliwości zastosowania odpowiednich grup taryfowych ze zróżnicowaną stawką dystrybucyjnej opłaty sieciowej, uwzględniających zużycie energii czynnej w strefach czasowych. Przeprowadzona analiza danych profilowych zarejestrowanych przez trzy układy

pomiarowo-rozliczeniowe (PPE nr: PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego; PROD_322003700866 Kompleks Obiektów; PROD_321004059735 Budynek Instytutu Nauk Społecznych) wykazała znaczne różnice pomiędzy wysokością ponoszonej opłaty sieciowej przy zastosowanej przez Uniwersytet jednej strefie czasowej (składnik zmienny stawki sieciowej całodobowej) oraz przy zastosowaniu kilku stref czasowych (składnik zmienny opłaty sieciowej w szczycie przedpołudniowym, popołudniowym oraz w pozostałych godzinach doby). Skutkowało to poniesieniem za październik 2019 r. opłaty sieciowej za dystrybucję energii elektrycznej (uzależnionej od ilości zużytej energii czynnej) dla trzech ww. PPE (taryfa B21) w kwocie 7,9 tys. zł netto (9,7 tys. zł brutto), podczas gdy w przypadku zastosowania optymalnej (najkorzystniejszej finansowo) taryfy B23 opłaty te byłyby niższe o 2,8 tys. zł netto (3,4 tys. zł brutto), tj. o 34,7%.

(akta kontroli str. 440-445, 460-474)

Kancelarz i Główny Energetyk wyjaśniając przyczyny stosowania tariff jednostrefowych przy rozliczaniu zużycia energii elektrycznej przez Uniwersytet stwierdzili, że z analiz wynikało że tylko w dwóch przypadkach uzasadnione ekonomicznie jest zastosowanie tariff dwustrefowych (B22 i G12), gdyż energia pobierana w strefie pozaszczytowej jest większa o około 50% i więcej niż w strefie szczytowej. Dla pozostałych PPE nie wprowadzano nowych grup dwutaryfowych, gdyż najwięcej energii elektrycznej pobieranej jest w nich w okresie szczytu, tj. w godzinach od 7⁰⁰ do 16⁰⁰ (60% do 70%) a znacznie mniej poza szczytem. Ponieważ cena składnika zmiennego opłaty sieciowej w szczycie jest większa o 26,6% od liczonego poza szczytem w takim przypadku opłaty za dystrybucję energii elektrycznej byłyby większe niż w grupie jednotaryfowej.

(akta kontroli str. 980, 988)

3. Nie podjęto rzetelnych działań mających na celu dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb obiektów Uniwersytetu w poszczególnych okresach rozliczeniowych, zwłaszcza w okresie przerwy wakacyjnej (tj. od lipca do września). Przeprowadzona analiza wykazała znaczne różnice pomiędzy maksymalną mocą pobraną a mocą umowną. W sześciu PPE, spośród siedmiu objętych kontrolą, średnia maksymalna moc pobrana w okresie wakacyjnym kształtowała się na poziomie 18,7%-59% mocy umownej, a w pozostałych okresach roku w pięciu PPE na poziomie 50,4%-86,7% mocy umownej. Dostosowanie w latach 2018-2019 wielkości mocy umownej do faktycznych potrzeb w przypadku pięciu PPE objętych kontrolą NIK⁴¹ pozwoliłoby na uzyskanie przez Uniwersytet oszczędności w wysokości wynoszącej co najmniej 20,7 tys. zł netto (25,5 tys. zł brutto).

Brak działań w zakresie dostosowania mocy umownej do faktycznego zapotrzebowania skutkował ponoszeniem opłat za dystrybucję energii elektrycznej (stałej i przejściowej) w wartościach zawyżonych w stosunku do rzeczywistego zapotrzebowania na moc umowną. Nie odpowiadało to również zasadom dokonywania wydatków ze środków publicznych, określonym w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z tym przepisem wydatki takie powinny być bowiem dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

(akta kontroli str. 440-445)

⁴¹ PPE nr: PROD_322003700866 Kompleks Obiektów; PROD_321004059405 Instytut Ekonomii; PROD_321004059605 Budynek Dydaktyczny; PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii; PROD_321004059595 Budynek Administracyjno Biurowy.

Kancelarz i Główny Energetyk wyjaśniając przyczyny zamawiania mocy umownej w jednakowych wysokościach przez cały okres rozliczeniowy stwierdzili, że w latach 2017-2019 nie zamawiano mocy umownych w różnych wysokościach (uzależnionych od zapotrzebowania np. ze względu na porę roku), gdyż obiekty Uniwersytetu są wyposażone w urządzenia wentylacyjno-klimatyzacyjne. W ostatnich latach z powodu zmian klimatycznych w miesiącach czerwiec – sierpień wzrasta zapotrzebowanie na energię elektryczną i wzrasta moc pobierana przez urządzenia wentylacyjno-klimatyzacyjne i agregaty chłodu. Nie ma dużych różnic pomiędzy mocą pobieraną w okresach dydaktycznych, a wakacyjnych.

Główny Energetyk stwierdził ponadto, że *Uniwersytet od 2014 r. czyni starania i realizuje zadania zmierzające do optymalizacji zużycia energii elektrycznej i ciepłej. Wprowadzono program Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią i zrealizowano część jego elementów. Zainstalowano Systemy Inteligentnego Zarządzania Budynkiem (tzw. BMS) w Kompleksie Obiektów Oleska 48⁴², Collegium Medicum⁴³, montowany jest podsystem w obiekcie Kominka 6⁴⁴ oraz wdrożony będzie na nową inwestycji „Pomologia”. Daje to bieżący wgląd do zużycia energii, do kształtowania się jej parametrów oraz umożliwia otrzymywanie gotowych analiz, co pozwoli na precyzyjne określanie i prognozowanie istotnych składników pakietu usług dystrybucji. Trzeba przy tym pamiętać, że z roku na rok zmienia nam się ilość studentów, co ma wpływ na zużycie energii. Ilu studentów będzie studiować wiemy w październiku każdego roku. Jest ich mniej lub więcej w stosunku do roku poprzedniego. Dydaktyka w ramach badań naukowych zakupuje aparaturę badawczą, rozbudowuje się infrastruktura informatyczna i baza dydaktyczno-naukowa. Wszystkie te działania skutkują wzrostem zapotrzebowania na energię. Nie mamy sytuacji „constans”, lecz z wieloma zmiennymi rok po roku, toteż decyzję podejmujemy rozważnie i po dłuższej analizie porównawczej.*

(akta kontroli str. 980, 988)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że podejmowane przez Uniwersytet w latach 2017-2019 działania w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej ograniczały się do działań zmierzających do zmniejszenia zużycia energii czynnej. W tym celu m.in. zainstalowano panele fotowoltaiczne, oświetlenie ledowe. Nie podejmowano natomiast skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych za świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej. W szczególności nie wprowadzono w objętym kontrolą okresie rozwiązań technicznych dla kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej, a podjęte działania w celu dostosowania mocy umownej do faktycznych potrzeb były niewystarczające, zwłaszcza w zakresie dostosowania mocy umownej do potrzeb w okresie przerwy wakacyjnej.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

Przedstawione dla analizowanych PPE dane dotyczące wartości zamówionych mocy oraz doboru grup taryfowych wskazują, że Uniwersytet posiadał możliwości podjęcia działań organizacyjnych dla uzyskania oszczędności w opłatach za dystrybucję zużywanej energii elektrycznej. Jakkolwiek kontrolowana jednostka podejmowała

⁴² PPE nr PROD_322003700866 Kompleks Obiektów – przypis kontrolującego.

⁴³ PPE nr PLTAUD132000824245 Budynek Szkolnictwa Wyższego – przypis kontrolującego.

⁴⁴ PPE nr PROD_328003841608 Budynek Dydaktyczny Instytutu Biotechnologii – przypis kontrolującego.

działania dla zmniejszenia kosztów dystrybucji energii elektrycznej, to jednak nadal istnieją przesłanki techniczne uzasadniające ich dalsze prowadzenie.

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu dostosowania mocy umownej do faktycznych potrzeb poszczególnych obiektów Uniwersytetu, w tym do warunków funkcjonowania obiektów w okresie wakacyjnym.
2. Podjęcie działań zmierzających do zmiany grupy taryfowej na najbardziej optymalną, uwzględniającą zużycie energii w poszczególnych strefach czasowych.
3. Kontynuowanie podjętych w 2020 r. działań dla ograniczenia opłat za ponadumowny pobór energii biernej.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 27 kwietnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Kontroler
Zygmunt Świątek
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu

.....
podpis
Iwona Zyman